

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัย โดยแบ่งเป็น

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้อง
2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทางสหกรณ์ของสำนักวิสาหกิจสหกรณ์¹ (The Cooperative Enterprise School) แนวคิดของสำนักนี้ คือ สหกรณ์เป็นสมาคมแห่งความสมัครใจของหน่วยเศรษฐกิจอิสระ โดยสมาชิกเป็นผู้จัดตั้งจัดการลงทุน เป็นเจ้าของ ดำเนินกิจการเพื่อผลประโยชน์ของสมาชิก จุดมุ่งหมายคือ ปกป้องคุ้มครองความเป็นอิสระทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการขนาดเล็กและชาวนา เป็นแนวคิดที่ใช้แก้ไขข้อบกพร่องของลัทธิทุนนิยมได้เป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้อ่อนแอทางเศรษฐกิจสามารถประกอบอาชีพอยู่ในสังคมเศรษฐกิจที่แข็งแรงได้ แนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานมาจากลัทธิเสรีนิยม ผู้นำที่สำคัญของสำนักนี้คือ ฮุค-เดลิทซ์ (Herman-Sculze Delitzsch) และพลังเกตท์ (Horace Plunkett)

แนวคิดทางสหกรณ์ของสำนักจักรภพสหกรณ์² (The Cooperative Common-Wealth School) แนวคิดของสำนักนี้ไม่ได้พอใจเพียงเพื่อร่วมมือช่วยเหลือกันและกันตามวิธีของสหกรณ์เท่านั้น แต่มีจุดมุ่งหมายในระยะยาวในการที่จะแข่งขัน และระบบทุนนิยม เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นพร้อมกับลัทธิสังคมนิยม ผู้นำที่สำคัญของสำนักนี้คือ โรเบิร์ต โอเวน (Robert Owen) หลุยส์ บลัง

¹ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, หลักและวิธีการสหกรณ์ (กรุงเทพฯ : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2547), หน้า 1

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 2

(Louis Blanc) เฮนรี แซงซิมอน (Henry Saintsimon) ชาลส์ ฟุรีเออร์ (Charles Fourier) และชาลส์ จิด (Charles Gide)

แนวคิดทางสหกรณ์ของสำนักทุนนิยมแปดรูป³ (The School of Modified Capitalism) แนวความคิดของสำนักนี้คือ สหกรณ์ทำหน้าที่หลักในการควบคุมทุนนิยม ไม่ให้เจริญมากเกินไป การสหกรณ์จะมีประโยชน์ในสถานการณ์ที่ไม่มีแรงดึงดูดนักลงทุนเมื่อนักลงทุนคาดคะเนว่ากำไรไม่แน่นอนหรือได้กำไรน้อย การสหกรณ์ไม่ควรจำกัดกำไร ควรพยายามให้สมาชิกทุกคนเป็นนักค้ากำไร ระบบทุนนิยมเป็นแบบจำลองและรูปแบบธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่การสหกรณ์เป็นลัทธิทุนนิยมแปดรูป แนวคิดของสำนักนี้ส่วนใหญ่อยู่ในอเมริกาเหนือ

แนวคิดทางสหกรณ์ของสำนักสหกรณ์สังคมนิยม⁴ (The Socialist Cooperative School) แนวคิดของสำนักนี้มีความเห็นว่า สหกรณ์คือสถาบันสังคมนิยม เป็นสถาบันสาธารณะของรัฐในระบบเศรษฐกิจส่วนย่อย ซึ่งมีการวางแผนโดยส่วนกลาง รัฐมีอำนาจบังคับบัญชาสูงสุดเหนือกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งหมด และการสหกรณ์จะช่วยเสริมกิจการของรัฐวิสาหกิจ สำนักนี้จะยึดแนวทฤษฎีของมาร์กซ์ และเลนิน ซึ่งเชื่อว่าการสหกรณ์จะเป็นเครื่องมือช่วยให้เปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจจากทุนนิยมไปสู่สังคมนิยม และคอมมิวนิสต์ได้ในที่สุด สำนักสหกรณ์สังคมนิยมมีอิทธิพลครอบคลุมประเทศในยุโรปตะวันออก และประเทศที่กำลังพัฒนาอีกหลายประเทศ

แนวคิดทางสหกรณ์ของสำนักภาคสหกรณ์⁵ (The Cooperative Sector School) แนวคิดของสำนักนี้คือ สหกรณ์เป็นองค์ประกอบของภาคเศรษฐกิจที่มีลักษณะพิเศษในตัวเองแตกต่างจากธุรกิจของเอกชนและรัฐวิสาหกิจของรัฐบาล แต่มีลักษณะบางอย่างของทั้งธุรกิจเอกชนและรัฐวิสาหกิจผสมกัน ดังนั้น สหกรณ์จึงมีส่วนประกอบในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งทั้งสามส่วนคือ ธุรกิจเอกชน รัฐวิสาหกิจและสหกรณ์ ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน ในการกำหนดเศรษฐกิจของชาติ ผู้นำที่สำคัญของสำนักนี้คือ ดร.ยอร์ช โปเกต์ ปัจจุบันมีผู้สนับสนุนและนำแนวคิดของสำนักนี้ไปใช้อย่างแพร่หลายทั่วโลก

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การสอบบัญชี⁶ หมายถึง การตรวจสอบสมุดบัญชี เอกสารประกอบการลงบัญชี และหลักฐานอื่น ๆ โดยผู้สอบบัญชี ตามแนวทางปฏิบัติที่วิชาชีพได้กำหนดเป็นมาตรฐานไว้ เพื่อให้ผู้สอบบัญชีจะสามารถวินิจฉัยและเสนอรายงานอย่างมีจรรยาบรรณ และเป็นไปตามหลักการแห่งวิชาชีพ เพื่อแสดงความเห็นว่างบการเงินที่กิจการจัดทำขึ้นมีความถูกต้องตามที่ควรตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปหรือไม่เพียงใด และงบการเงินดังกล่าวได้แสดงข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้ผู้อ่านงบการเงินได้ทราบอย่างเพียงพอแล้วหรือไม่

การตรวจสอบงบการเงินมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินว่า งบการเงินนั้นได้จัดทำในส่วนสาระสำคัญเป็นไปตามแม่บทการบัญชีในการรายงานทางการเงินหรือไม่ และแม้ว่าความเห็นของผู้สอบบัญชีจะช่วยให้งบการเงินมีความน่าเชื่อถือ แต่ผู้ใช้งบการเงิน ไม่สามารถถือได้ว่าความเห็นของผู้สอบบัญชีเป็นการรับรองในเรื่องความเจริญของกิจการในอนาคต รวมทั้งประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหาร

ผู้สอบบัญชีต้องกำหนดขอบเขตวิธีการตรวจสอบบัญชีโดยอาศัยมาตรฐานการสอบบัญชีที่กำหนดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยเป็นหลัก⁸ และคำนึงถึงข้อกำหนดขององค์กรหรือหน่วยงาน หรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ข้อกำหนดของกฎหมาย หรือ บางกรณีตามหนังสือตอบรับงานสอบบัญชี และตามรูปแบบรายงานที่กำหนดไว้ในหนังสือตอบรับงาน

นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะและศิลปพร ศรีจันเพชร (2545) กล่าวว่า การสอบบัญชี หมายถึง กระบวนการรวบรวม การประเมินหลักฐานเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศเพื่อระบุและรายงานเกี่ยวกับระดับความสอดคล้องกันของข้อมูลสารสนเทศนั้นกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ การสอบบัญชีควรปฏิบัติโดยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและเป็นอิสระ

⁶ โครงการศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพการสอบบัญชี สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, การสอบบัญชี 1 (กรุงเทพฯ : กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2540), หน้า 5

⁷ สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 200 (กรุงเทพฯ : พี.เอ.ลีฟวิง, 2544), หน้า 3

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4

สมพงษ์ พรอุปลักษณ์ (2544) กล่าวว่า การสอบบัญชี คือการตรวจสอบงบการเงินเพื่อให้ผู้สอบบัญชีสามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินว่า งบการเงินนั้นได้จัดทำในส่วนสาระสำคัญเป็นไปตามแม่บทการบัญชีในการรายงานทางการเงินหรือไม่ ซึ่งในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชื่อนั้นจะต้องได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมด้วยวิธีการตรวจสอบต่าง ๆ ส่วนผู้สอบบัญชี คือผู้ที่ให้บริการทั้งด้านการสอบบัญชีและด้านบริการเกี่ยวเนื่อง การที่มีผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินนั้น เกิดความเชื่อมั่นสูงในการนำงบการเงินไปใช้เพื่อตัดสินใจต่อไป

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กุลธิดา โกลวิเชียร (2545) กล่าวว่า ปัญหาการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ เกิดจากสหกรณ์มีข้อบกพร่องทางการเงินการบัญชี ได้แก่ ข้อบกพร่องในลักษณะเงินสดขาดบัญชี สินค้าขาดบัญชี การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบ ในบางสหกรณ์ไม่มีการแก้ไขข้อบกพร่องและปฏิบัติตามคำแนะนำหรือข้อสั่งเกตของผู้สอบบัญชี ทำให้ผู้สอบบัญชีต้องเพิ่มปริมาณการตรวจสอบ และใช้เวลาในการตรวจสอบบัญชีเพิ่มขึ้น ทำให้การตรวจสอบบัญชีล่าช้า และเสียเวลาในการเข้าทำการตรวจสอบบัญชีให้กับสหกรณ์อื่น สำหรับสาเหตุนั้น เกิดจากกรรมการและฝ่ายจัดการขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ ในบางรายอาศัยสหกรณ์แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวหรือกระทำการทุจริตโดยวิธีการต่าง ๆ

ชนิษฐา พิภพลาภอนันต์ (2546) กล่าวว่า ปัญหาในการตรวจสอบและรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากร ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการรับงาน และการแจ้งรายชื้อลูกค้า มีปัญหาระดับปานกลาง ปัญหาด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน มีปัญหาในระดับมากในการทดสอบความถูกต้องของบัญชีสินค้าคงเหลือ และมีปัญหาในระดับปานกลางในการทดสอบความถูกต้องของบัญชีเงินสดและเงินฝากธนาคาร อีกทั้งมีปัญหาในระดับปานกลางเกี่ยวกับการเข้าฝึกอบรม และการได้รับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้น หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ ควรกำหนดมาตรฐานการสอบบัญชี และแนวปฏิบัติในการตรวจสอบและรับรองบัญชีให้ชัดเจนมากขึ้น

สุนิศา ยิ่งศิริอำนาจ (2543) กล่าวว่า สหกรณ์มีการจัดทำรายงานทางการเงินใน 2 ลักษณะ คือ รายงานฐานะการเงินประจำเดือน และรายงานฐานะการเงินประจำปี แต่มักเกิดปัญหาความล่าช้าในการจัดทำและมีความผิดพลาดในบางครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากพนักงานบัญชีของสหกรณ์

มิได้เป็นผู้จบการศึกษาจากสาขาวิชาการบัญชีโดยตรง และมีได้เป็นพนักงานประจำของสหกรณ์ สหกรณ์มีปัญหากับการแบ่งแยกหน้าที่ไม่เหมาะสม ซึ่งถือเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ของ สหกรณ์ทำการทุจริต นอกจากนี้ยังพบว่าสหกรณ์มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของ คณะกรรมการตรวจสอบไม่เหมาะสม ซึ่งอาจเกิดปัญหากับการให้ความร่วมมือในการ ตรวจสอบ

อรอุษา พงศ์พันธุ์ภักดี (2543) กล่าวว่า ระบบงานสารสนเทศทางการบัญชีของสหกรณ์ ได้แก่ระบบงานบริหารสหกรณ์ ระบบงานเงินรับฝากและระบบงานบัญชีแยกประเภท ซึ่งปัญหาที่ เกี่ยวข้องกับระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีประเด็นที่น่าสนใจคือ การทำงานของคอมพิวเตอร์ไม่ สอดคล้องกันเนื่องจากประสิทธิภาพในการทำงานต่างกัน การขาดแคลนบุคลากรด้านคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ สหกรณ์ไม่มีการวางนโยบายในการจัดให้มีการตรวจสอบภายในทางด้านคอมพิวเตอร์ โดยตรง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved